



Kansen voor cultuurlandschappelijk erfgoed in het GLB *Quick Scan*

April 2014





Inhoud

Colofon	3
Inleiding	4
1 Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) tot nu toe	5
2 Opbouw Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)	6
3 Pijler 1 en vergroening	9
4 Pijler 2 en vergroening	11
5 Kansen voor cultuurlandschappelijk erfgoed door inzet vergroening pijler 1 en pijler 2	13
6 Conclusie en vervolgvorstel voor cultureel landschappelijk erfgoed.	15

Colofon

Projectnaam

Erfgoed en GLB

Contactpersoon

Annemieke van den Berg

gebiedsontwikkeling

T 030 275 66 00

M 06 52401611

F 030 275 69 99

a.j.vdberg@dlg.nl

Kernteam Bovenregionale en Internationale

Gebiedsontwikkeling

St. Jacobsstraat 200 | 3511 BT Utrecht

Postbus 20021 | 3502 LA Utrecht

Auteurs

Annemieke van den Berg

met dank aan:

Henk Baas, Cees van Rooijen,

Gerrit Jan van Herwaarden,

Gerbrand van 't Klooster en

Hans-Lars Boetes



Dienst Landelijk Gebied
Ministerie van Economische Zaken



Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Inleiding

Het landelijk gebied in Nederland is voor 65% in handen van agrariërs. Daarmee is de agrarische sector de belangrijkste eigenaar en beheerder van het cultuurlandschap, inclusief de daarin gelegen landschapselementen, archeologische vindplaatsen en historische gebouwen. Vanuit verschillende invalshoeken wordt de agrarische sector gestimuleerd om het beheer van deze erfgoedwaarden in te passen in de bedrijfsvoering; via wetgeving, subsidiëring, en stimulering.

Met de invoering van het Nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) van de Europese Unie wordt (mogelijk) een nieuwe loot aan dit stelsel toegevoegd. Het GLB bestaat uit twee pijlers. Onder pijler 1 vallen de Inkomensondersteuning en het Markt- en prijsbeleid en onder pijler 2 valt het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP). Bij pijler 1 zijn er kansen voor cultureel erfgoed door de 'vergroeningseisen' die aan de inkomensondersteuning vanuit Europa worden gesteld. Bij pijler 2 in het plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) is natuur en landschap (zoals afgesproken in het natuurpact) een belangrijk item. Minimaal 25% van de beschikbare middelen moet worden ingezet voor maatregelen gericht op natuur en milieu, zoals bijvoorbeeld agrarisch natuurbe-

heer, en 5% moet gereserveerd worden voor bottom-up initiatieven (LEADER/CLLD)

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) heeft Dienst Landelijk Gebied (DLG) gevraagd een quick scan uit te voeren naar kansen om de zorg voor erfgoed groter onderdeel te maken van de bedrijfsvoering in de agrarische sector. Het verzoek is gedaan in het kader van de uitvoering van het deelprogramma Levend Landschap van de Visie Erfgoed en Ruimte (VER). Deze VER geeft de ambitie van het Rijk weer om erfgoed te benaderen als onlosmakelijk onderdeel van ruimtegebruik en ruimtelijke ontwikkelingen in Nederland. Het deelprogramma Levend Landschap richt zich op het gebiedsgericht verknopen van belangen op het gebied van economie, ecologie en erfgoed.

Deze quick scan levert de basisinformatie en vormde tijdens het opstellen al input voor denkrichtingen en verbetervoorstellen ten gunste van het landschap voor het toekomstige GLB. De quick scan wordt afgesloten met een conclusie en een doorkijk naar een drietal pilotprojecten om dit te toetsen.

1 Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) tot nu toe

Aanleiding

Na de Tweede Wereldoorlog zag de wereld er anders uit. Europa lag in puin, er was een periode van voedselschaarste achter de rug en de wederopbouw moest beginnen. Allemaal ingrediënten voor het oppakken van het landbouwbeleid in Europa mede vanuit de alomvattende gedachte: 'dit nooit meer'.

In 1958 werd binnen de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal een gemeenschappelijk landbouwbeleid vastgelegd met daarin de volgende doelen:

- Verhogen van de productiviteit
- Voedselzekerheid
- Voedsel voor een redelijke prijs
- Redelijke welvaart voor de producenten

Hogere productiviteit in de landbouw moest gehaald worden om minder afhankelijk te zijn van het importeren van voedsel, om honger in de toekomst te voorkomen.

Deze hogere productiviteit geeft tevens lagere prijzen, waardoor meer geld beschikbaar was voor economische ontwikkeling (de wederopbouw). Deze economische ontwikkeling moest ook ten goede komen van de producenten ofwel ook de boeren moesten qua welvaart meegroeiën met de rest van de bevolking.

Ontwikkeling van GLB van start tot nu

Zoals aangegeven was het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) vooral gericht op productie, voedselzekerheid. Het was een geweldig succes. Maar het systeem van prijsgarantie leidde tot overschotten: boterberg, wijnmeer, graanmassieven, etc. Gevolg hiervan waren grote marktverstoringen en overschotten die in de derde wereld gedumpt werden. De minimumprijzen in de EU zijn inmiddels meerdere keren verlaagd en vervangen door directe subsidies die onafhankelijk zijn van de geproduceerde hoeveelheden.

Daarnaast is er vanaf de jaren '70/'80 een beweging in gang gezet waarbij meer gelet wordt op de leefomgeving en 'vergroening'; de bergboerenregeling en milieuinvesteringen doen hun intrede.

Begin deze eeuw komt er naast marktordening (pijler 1) een nieuwe pijler gericht op plattelandsontwikkeling (pijler 2). Dit Europese plattelandsontwikkelingsbeleid heeft als doel om het concurrentievermogen van de land- en bosbouw te verbeteren door steun te verlenen voor herstructurering van de sector (bedrijven helpen efficiënter en marktgericht te werken) en het ontwikkelen van nieuwe, duurzame technologieën. Daarnaast is er subsidie beschikbaar voor beheer en onderhoud van het landschap. En ook is dit beleid erop gericht om de leefkwaliteit op het platteland verbeteren en de economische bedrijvigheid bevorderen.

Hervorming van het Europese Landbouwbeleid

Het Europese Landbouwbeleid is steeds in beweging en wordt aangepast op de ontwikkelingen in Europa.

De voortschrijdende liberalisering van het mondiale handelsklimaat, de uitbreiding van de Europese Unie in oostelijke richting, de doelstelling van de EU om milieuzorg in de gehele regelgeving te verwerken, en de toenemende aandacht van de consument voor voedselveiligheid, voedselkwaliteit en dierenwelzijn vragen om hervormingen van het beleid. Ook neemt de maatschappelijke belangstelling voor de besteding van de EU-gelden toe: 'waarom gaat er zoveel geld naar de landbouw?'

Daarbij komt dat het GLB zich ook moet aanpassen aan verdere decentralisatie, meer transparantie en eenvoudiger voorschriften.

Het huidige kabinet vindt dat het nieuwe Europese landbouwbeleid ervoor moet zorgen dat bedrijven meer innoveren, zich beter op de markt richten, minder afhankelijk worden van inkomenssteun en dat duurzaamheid in de landbouwsector wordt versterkt. De betalingen zullen moeten worden gericht op twee doelen:

- De versterking van concurrentiekracht in combinatie met verduurzaming en innovatie.
- De beloning voor maatschappelijke prestaties, op het terrein van bijvoorbeeld natuur, landschap, dierenwelzijn en diergezondheid.

2 Opbouw Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)

Zoals aangegeven is het GLB opgebouwd uit 2 pijlers. Onder pijler 1 vallen de Inkomensondersteuning en het Markt- en prijsbeleid. Onder pijler 2 valt het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP).

Inkomensondersteuning

Veel boeren in de EU krijgen een 'bedrijfstoeslag'. Tot 2003 was de inkomenssteun gebaseerd op de grootte of de omvang van de productie. Hoe meer een boer produceerde, hoe meer steun hij kreeg. Dit zorgde voor overschotten op de Europese markt voor agrarische producten. Na 2003 richtte de inkomenssteun zich op betaalde subsidies in een referentieperiode, dus op historische betalingen. Dit om overschotten te beperken. Uiteindelijk gaan we naar betalingen per hectare met als doel versterking van de concurrentiekracht, duurzaamheid en innovatie-vermogen van de landbouwsector. En ook beloning voor extra prestaties op het gebied van natuur, landschap, diergezondheid en dierenwelzijn.

Markt- en prijsbeleid

De EU voert een markt- en prijsbeleid om ervoor te zorgen dat de prijzen voor landbouwproducten niet te veel schommelen. Om de prijzen te beïnvloeden gebruikt de EU onder andere: interventies (opkopen van producten om de

prijs op te drijven) en exportrestituties (een vergoeding van een gedeelte van de kosten die boeren maken bij het exporteren van hun producten). Daarnaast financiële steun aan producentenorganisaties in de landbouw t.b.v. versterking van de concurrentiekracht, verduurzaming en innovatie in het toekomstige Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB).

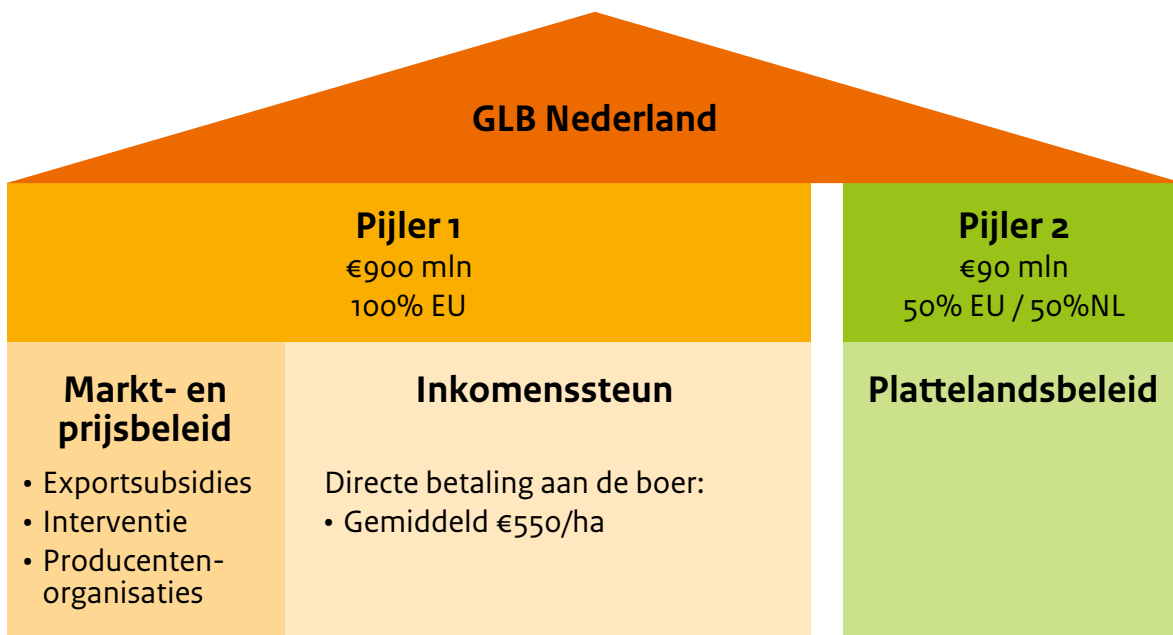
Plattelandsontwikkeling

De Nederlandse uitwerking van het Europese Plattelandsontwikkelingsprogramma is uitgewerkt in een nationaal programma.

Het Europese plattelandsontwikkelingsbeleid heeft 3 doelen:

- het concurrentievermogen van de landbouw verbeteren door steun te verlenen voor herstructurering van de sector (bedrijven helpen efficiënter en marktgericht te werken) en het ontwikkelen van nieuwe, duurzame technologieën;
- het milieu en het platteland verbeteren door beheer en onderhoud van het landschap te subsidiëren;
- de leefkwaliteit op het platteland verbeteren en de economische bedrijvigheid bevorderen. Bijvoorbeeld door bedrijven te stimuleren zich in plattelandsregio's te vestigen.

Gemeenschappelijk Landbouw Beleid 2012



Figuur 1: Overzicht en verdeling van het budget GLB 2012

Verandering na 2014

De Commissie stelt een herverdeling van directe betalingen tussen de lidstaten voor. Nederland is voor herverdeling van de middelen, maar is wel van mening dat beide pijlers daarin moeten worden meegewogen. Na 2014 komt er € 110 mln minder beschikbaar vanuit de EU voor de landbouw in Nederland.

Nederland streeft naar vervanging (op termijn) van de huidige directe betalingen door doelgerichte betalingen tevens wordt de omslag gemaakt van het historische naar het regionale model, waarbij alle hectares landbouwgrond steunwaardig zijn. Boeren die inkomsteun ontvangen worden verplicht een aantal vergroeningsmaatregelen te nemen om in aanmerking te komen voor de directe betalingen.

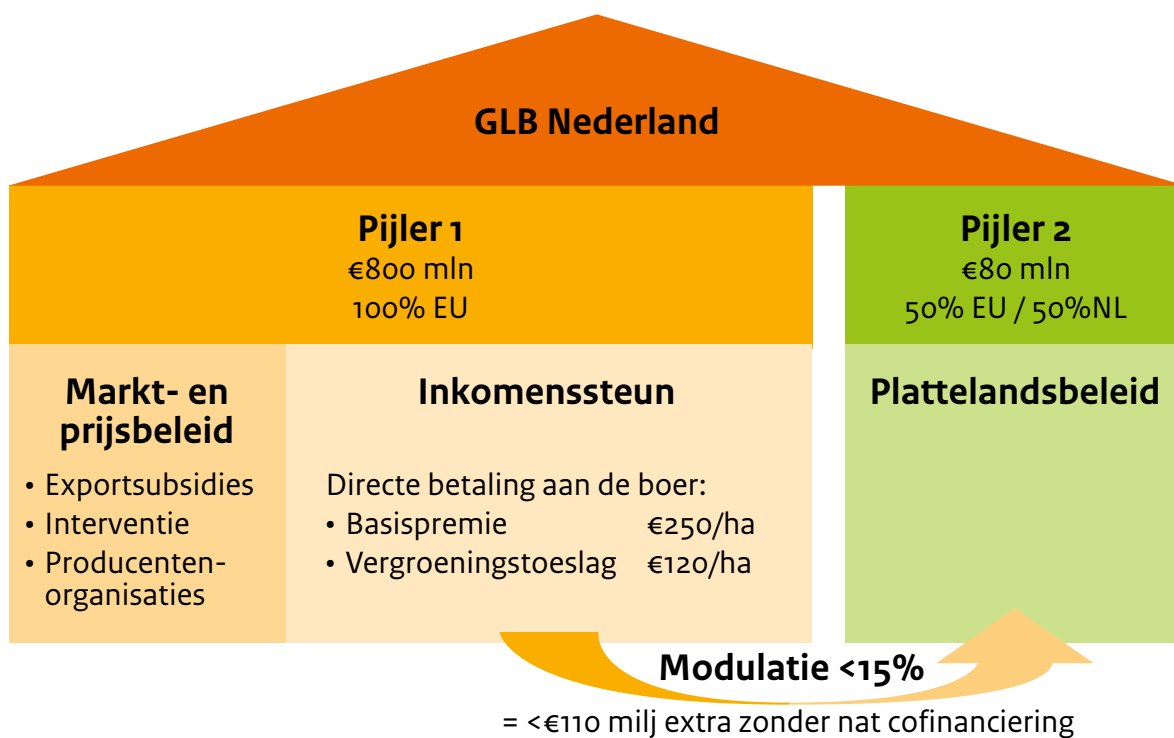
Het gaat hierbij om de volgende vergroeningsmaatregelen:

- handhaving van permanent grasland
- 5 - 7% van het bedrijfsoppervlak bouwland reserveren voor ecologisch beheer
- Gewasdiversificatie op bouwland

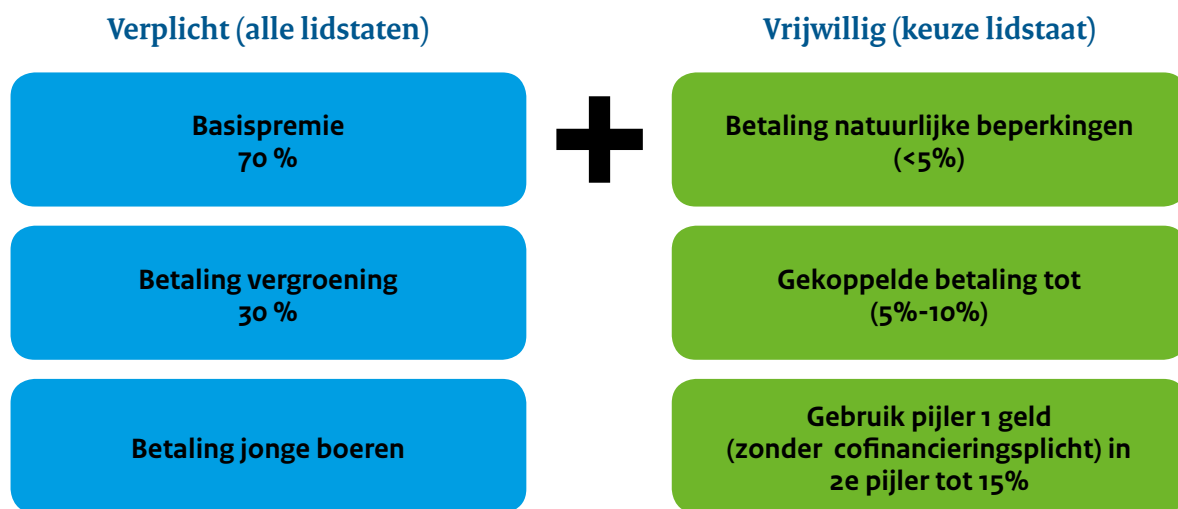
De Commissie stelt voor om de lidstaten de mogelijkheid te geven om tot 15% van het budget voor de directe betalingen uit pijler 1 over te hevelen naar de tweede pijler.

Elk lidstaat wordt verplicht een betaling in te stellen voor jonge boeren, en daarvoor maximaal 2% van het budget voor directe betalingen te reserveren

Gemeenschappelijk Landbouw Beleid 2014



Figuur 2: Overzicht en verdeling van het budget GLB 2014



Figuur 3: Budgetverdeling GLB 2014

3 Pijler 1 en vergroening

Pijler 1 bestaat voor 70 % uit een basispremie (ca. € 220 á 280,- per ha.). Zoals aangegeven worden boeren die inkomsteun ontvangen verplicht een aantal vergroeningsmaatregelen te nemen om in aanmerking te komen voor de 30% (€120,-/ha.) van de directe betalingen. De basispremie en de vergroeningstoelage zijn dus aan elkaar verbonden.

De gestelde voorwaarden zijn:

- Akkerbouw: Ecological Focus Area (EFA) (5%)
 - oppervlakte niet productief
 - gewasdiversificatie (minimaal 3 gewassen)
- Melkvee: Blijvend grasland
- Biologische Landbouw

Akkerbouw

Bij de keuze voor de invulling van de Ecological Focus Areas (EFA's) is vanuit het Rijk nadrukkelijk het evenwicht gezocht tussen de praktische haalbaarheid, de meerwaarde voor de verduurzaming van de agrarische productie en de ondernemersgerichtheid van de maatregelen.

Het gaat hierbij om:

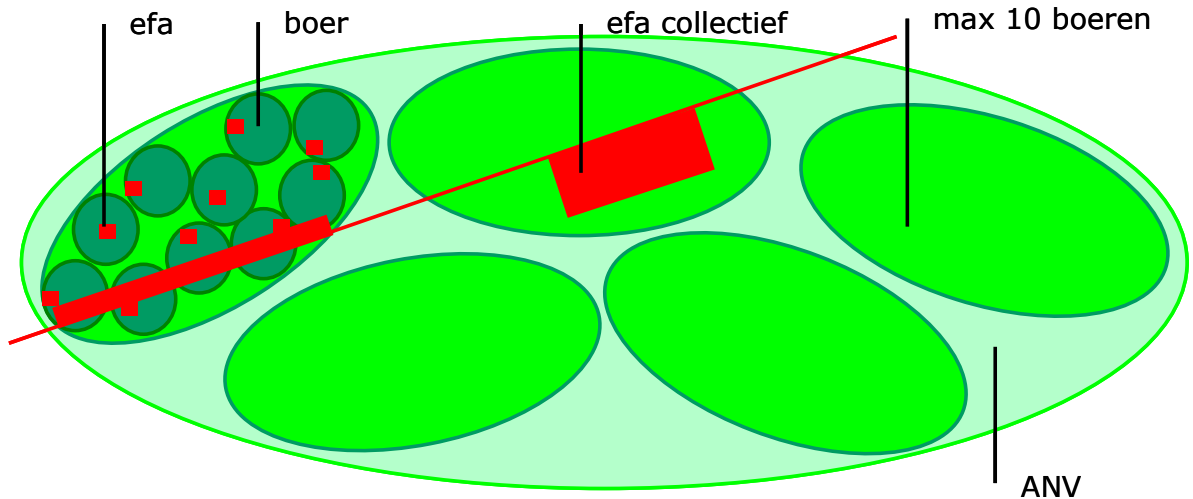
- *Landschapselementen* zoals houtwallen, heggen en poelen, met inbegrip van dergelijke elementen die grenzen aan subsidiabele landbouwgrond;
- *Equivalenten (pakketten van) maatregelen*, zoals:
 - akkerranden met daaraan grenzende sloten ten behoeve van de stimulering van biodiversiteit, waar- onder bijen;
 - bufferstroken met daaraan grenzende sloten;
 - natuurvriendelijke oevers met daaraan grenzende sloten;
 - combinaties van enerzijds percelen (zoals vogelakkers), stroken of akker- randen ten behoeve van de biodiversiteit op een bepaald deel van de EFA en anderzijds de teelt van bepaalde eiwitgewassen op het overige deel van de verplichte EFA-oppervlakte.

Sloten die grenzen aan akkerranden en dergelijke kunnen als aangrenzend landschapselement worden meegeteld in de vergroeningsoppervlakte, omdat ze een extra bijdrage aan biodiversiteit of waterkwaliteit leveren. Bestaande landschapselementen mogen worden meegeteld in 2% EFA, Maar niet in de subsidiabele oppervlakte. Dus een agrariër met 10 ha akkers en 1 ha houtwal (niet beteelbare grond) voldoet aan de vergroeningsvoorwaarde van 5% EFA, maar krijgt voor 10 ha premie (zowel basisvergoeding als vergroeningspremie).

Een deel van de vergroeningsverplichting kan worden ingevuld met de teelt van bepaalde eiwitgewassen. Hiertoe zullen nader te bepalen eiwitgewassen als onderdeel van de invulling van de aangeduide combinatiepakketten kunnen dienen. Hiermee wordt ook de teelt van veevoergewassen gestimuleerd. Ook belangrijke keuzen voor Nederland zijn of stikstofbindende gewassen zoals luzerne als EFA meegerekend mogen worden en of Nederland ook wegingsfactoren wil toepassen, waardoor de ene EFA- invulling zwaarder mag 'meetellen' dan een andere. Pas na een evaluatie zou dit vergroeningspercentage alsnog verhoogd kunnen worden naar 7% in 2018.

EFA's collectief

Voor het realiseren van de vergroeningsnorm van 5% van het bedrijfsoppervlakte in de akkerbouw moet 2,5% worden gerealiseerd op het eigen bedrijf en de overige 2,5% mag worden gerealiseerd in een collectief. Een efa collectief is een groep agrariërs van maximaal 10 boeren. De landschapselementen moeten aangrenzend aan het bedrijf liggen. Het is dus niet mogelijk om landschapselementen op afstand aan te kopen of te pachten met de bedoeling om te voldoen aan de vergroeningsnorm. Dit geldt wel voor aangrenzende landschapselementen.



Veehouderij

Bij de veehouderij valt blijvend grasland onder de vergroeningsnorm. Dit houdt in dat de veehouders verplicht zijn om hun areaal permanent grasland te behouden. Het gaat hierbij per bedrijf om >75% permanent grasland. Dit aandeel blijvend grasland moet minimaal gelijk blijven t.o.v. het referentiejaar 2003. Indien het aandeel, die in Nederland nationaal wordt ingevuld, meer dan 10% daaronder zou zakken worden boeren verplicht om bouwland weer om te zetten naar blijvend grasland.

Blijvend grasland is grasland van minstens 5 jaar oud. Ook indien het grasland is gescheurd en onmiddellijk weer is ingezaaid met gras, dus zonder tussentijds een ander gewas, blijft het in de definitie van blijvend grasland. Het gaat er hierbij dus om 5 jaar terug te kijken. Grasland van 4 jaar of minder oud is tijdelijk grasland.

Kwetsbare blijvende graslanden binnen Natura 2000-gebieden mogen volgens de verordening niet wor-

den geploegd of omgezet, maar wel worden doorgezaaid. Dit verbod zal in Nederland gelden voor alle blijvende graslanden binnen Natura 2000-gebieden ter bescherming van de biodiversiteit.

Blijvend grasland is tevens goed voor het behoud van archeologie omdat eventueel reliëf en de ondergrondse sporen niet/minder worden aangetast.

De situatie in de Nederlandse veehouderij is zodanig dat de veebedrijven aan deze vergroeningseis voldoen. Er wordt dan ook geen extra vergroening verwacht vanuit deze regeling bij de veehouderijbedrijven.

Biologische landbouw

Biologische landbouwers hebben per definitie recht op de 30% vergroening. Bij de vrijstelling 'Biologische landbouw' gaat het om een gecertificeerd bedrijfssysteem. Een gewas telen zonder bemesting en gewasbescherming is een bufferzone en komt als EFA in aanmerking.

4 Pijler 2 en vergroening

Pijler 2 van GLB richt zich op het PlattelandsOntwikkelingsProgramma (POP). In tegenstelling tot de eerste pijler van het GLB is er binnen het POP ruimte voor de lidstaten om – binnen de Europese kaders – een eigen invulling te geven aan het plattelandsbeleid. Het gaat hierbij om cofinanciering, er worden alleen Europese subsidies uitgekeerd als Nederland daar zelf ook geld tegenover zet voor het platteland.

Hoewel momenteel in Brussel nog druk wordt onderhandeld over het nieuwe GLB, is inmiddels duidelijk dat de Europese Unie zes prioriteiten heeft voor het plattelandsbeleid:

1. Kennisverspreiding en innovatie
2. Concurrentiekrachtversterking
3. Ketenorganisatie en risicobeheer
4. Behoud en versterken van ecosystemen
5. Behoud van natuurlijke hulpbronnen
6. Economische ontwikkeling van het platteland

Uitwerking POP3 in Nederland

In Nederland wil het Rijk met POP3 bijdragen aan internationale doelen op het gebied van natuur, milieu en water. De Europese doelstellingen van de Vogel- en Habitatrictlijnen, de Nitraatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water zijn hierbij van groot belang. In overleg met de provincies heeft de staatssecretaris besloten POP3 concreet te richten op de volgende thema's:

- 1) Versterken van innovatie, verduurzaming en concurrentiekracht;
- 2) Jonge boeren;
- 3) Natuur en landschap (zoals afgesproken in het natuurpact);
- 4) Verbetering van de waterkwaliteit;
- 5) LEADER/CLLD (inclusief projecten onder het programma Duurzaam Door).

Minimaal 5% van de beschikbare middelen moet worden ingezet voor LEADER/CLLD, de bottom up benadering voor lokale initiatieven, en minimaal 25% moet worden ingezet voor maatregelen gericht op natuur en milieu, zoals bijvoorbeeld agrarisch natuurbeheer.

Voor Nederland is het belangrijkste uitgangspunt: een focus op innovatie en duurzaamheid ten behoeve van een toekomstgerichte landbouwsector. Dit is vertaald in twee hoofdsporen:

- een ondernemersspoor (met name vanuit het rijk –

ministerie van EZ)

- o concurrentiekracht van de agrarische sector
- o innovatie
- o duurzaamheid (incl. dierziekten)
- o collectieven
- een maatschappelijk spoor (met name vanuit de provincies en waterschappen)
 - o bijdrage aan natuur en water (N2000 en KRW)
 - o cultuurlandschap door belonen van publieke diensten

Iedere lidstaat dient een plattelandsontwikkelingsprogramma (POP) ter goedkeuring in bij de Europese Commissie. De staatssecretaris van Economische Zaken (EZ) en de provincies hebben besloten om een samenhangend nationaal programma op te stellen, bestaande uit ambities van Rijk en provincies. De provincies werken hierbij met een landsdelige aanpak. Per landsdeel wordt bepaald hoeveel POPgeld ze aan de zes gestelde prioriteiten willen besteden en op welke wijze. Dit ten behoeve van de uitvoering van hun provinciaal beleid. Het streven is om het POP3 begin 2014 bij de Europese Commissie ter goedkeuring in te dienen zodat het programma in de tweede helft van 2014 kan starten.

Ecosystemen

Vergroening bevindt zich in pijler 2 met name onder de Europese prioriteit 4. Behoud en versterken van ecosystemen (agrarisch natuurbeheer) nationaal doorvertaald in prioriteit 3. Natuur en landschap (natuurpact). De Europese Commissie heeft aangegeven dat groepen van boeren (eventueel met andere landgebruikers) eindbegunstigde hiervoor zijn. De Nederlandse ervaringen en ideeën met en over collectieven hebben hieraan ten grondslag gelegen. De verwachting is dat hierdoor natuur-, landschap-, water- en klimaatdoelen effectiever en efficiënter kunnen worden gerealiseerd; er een betere en duurzamer deelname van boeren wordt bereikt bij het realiseren van agrarisch natuurbeheer en dat de uitvoeringslasten op termijn kunnen worden verminderd. Op dit moment wordt in Nederland breed ingezet op voldoende professionele collectieven die als begunstigde voor de Europese betalingen kunnen optreden en een adequaat natuurbeheer kunnen voeren.

Landelijk is er voor het agrarisch natuurbeheer € 60 miljoen per jaar beschikbaar, waarvan de helft door het Rijk gefinancierd wordt en de helft door Europa via POP-3. Daarnaast wordt er naar gestreefd om € 20 miljoen niet gebruikte toeslagpremies uit pijler 1 te benutten en om

€ 10 miljoen in te zetten voor verbindingen agrarisch natuur- en waterbeheer. Ook is € 2,5 miljoen gereserveerd voor landschapsbeheer door boeren, verdubbeld via Europese cofinanciering. Totaal zou er dus € 95 miljoen beschikbaar zijn in 2016 voor agrarisch natuurbeheer. In de laatste conceptversie van het POP-3 fiche wordt uitgegaan van 75% EU-cofinanciering voor agrarisch natuurbeheer.



5 Kansen voor cultuurlandschappelijk erfgoed door inzet vergroening pijler 1 en pijler 2

Uit hoofdstuk 3 blijkt dat de kansen voor cultuurlandschappelijk erfgoed (behoud van landschaplijk kwaliteit en cultuurhistorische waarde) vanuit pijler 1 vooral ligt bij de EFA's in de akkerbouwsector en minder/niet bij de veehouderijsector aangezien zij met hun percentage blijvend grasland in de meeste gevallen al aan de vergroeningseis voldoen. Nog groter wordt de kans voor het cultuurlandschappelijk erfgoed als deze vergroening vanuit pijler 1 wordt gekoppeld aan de vergroening van pijler 2.

Door samensmelten van de vergroeningsopgave vanuit beide pijlers ontstaat er een 'win-win'situatie' ('Slim vergroenen'). Doordat de vergroeningseis geldt voor het gebruik en niet het eigendom van het landschapselement ontstaat de mogelijkheid om aanliggend aan het bedrijf te kijken naar beheermogelijkheden van landschapselementen van terreinbeherende organisaties (Landschappen, provincies, gemeenten, waterschappen e.d.)

Voor de akkerbouwbedrijven ontstaat zo de mogelijkheid om door het beheer van landschapselementen / EFA's te voldoen aan hun vergroeningseis. En voor de provincies

ontstaat de mogelijkheid om efficiënt middelen vanuit POP3 in te zetten voor het beheer van de landschapselementen en het realiseren van andere maatschappelijke doelen (groen/blauw).

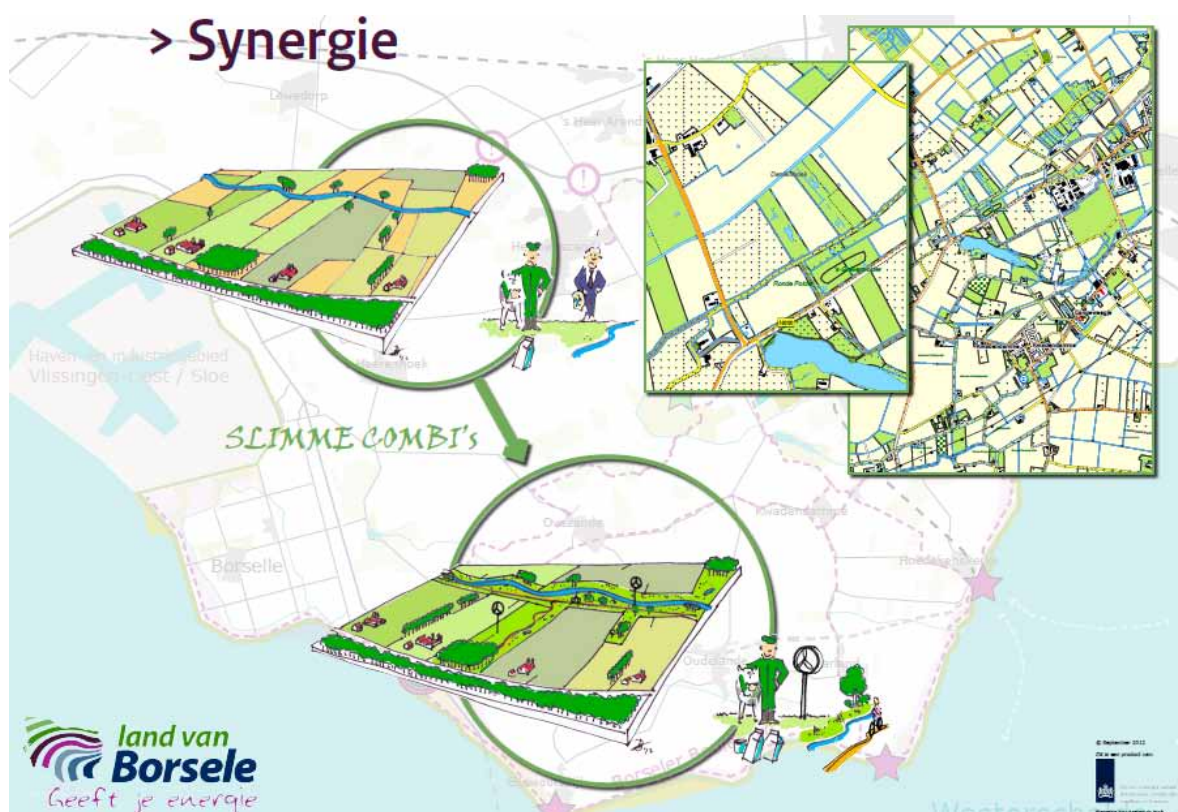
Voordelen 'Slim vergroenen'

Winst voor de provincies:

- Realisatie van groen/blauwe doelen met pijler 1 geldt uit POP3
- Besparing beheergeld
- Vergroeningspremie uit Brussel naar de lokale boeren
- Gebiedsontwikkeling bottom-up
- Goede mogelijkheid koppeling aan overige provinciale doelen (maar ook met gemeentelijke en waterschapsdoelen)

Winst voor de akkerbouwers:

- Voldoen aan de 'vergroeningseis' en waarmee ontvangst van basispremie
- Kan sturen op inpasbaarheid vergroening in bedrijfsvoering
- Makkelijker realiseren vergroening



Winst voor het cultuurlandschappelijk erfgoed:

- Koppelen van landschap aan biodiversiteit
- Collectieve aanpak met versterking van patronen en structuren
- Samenwerking van boeren in collectieven met andere partijen (ecologie, water, erfgoed etc.)
- Invulling van EFA's met mogelijkheid van lokaal maatwerk.

Deze optie van 'Slim vergroenen' is besproken met zowel Landschapsbeheer Nederland (Gerrit-Jan van Herwaarden, stafmedewerker) als met LTO Noord (Gerbrand van 't Klooster - Coordinator ruimtelijke ordening LTO Nederland). Vanuit beide organisaties is er positief gereageerd op deze denkrichting. Een belangrijk signaal om de mogelijkheden voor 'Slim vergroenen' verder uit te werken. Dit gaf mede de aanzet om het concept 'Slim vergroenen' te bespreken met provincies en het Rijk.

Om het financieel en juridisch mogelijk te maken in zowel het EU- als Rijksbeleid t.a.v. de GLB zijn er nog wel wat stappen nodig zowel bij het Rijk als bij de provincies. Van groot belang is hoe omgegaan wordt met het punt van 'dubbele betalingen'. Als agrariërs al subsidie krijgen uit pijler 1 voor hun houtwallen, kunnen ze niet zomaar nog eens hiervoor geld krijgen uit pijler 2. Het onderscheid is dat het bij pijler 1 gaat om inkomstenderving en bij pijler 2 om vergoedingen voor actief beheer. Hierover worden nu vanuit Dienst Landelijk Gebied (DLG) gesprekken gevoerd aan de hand van een uitgewerkt voorstel /casus in Zeeland. Daarnaast wordt er gedacht aan het opzetten van een Groene Grondbank in de provincies en de professionele ondersteuning vanuit collectieven (Agrarische Natuurverenigingen) via een gebiedsofferte.





Dienst Landelijk Gebied werkt vandaag aan het landschap van morgen. Als publieke organisatie met kennis van het landelijk gebied zorgen wij dat beleid wordt uitgevoerd. Wonen, werken en recreëren in een mooi en duurzaam ingericht Nederland. Met waardevolle natuur, ruimte voor water en gezonde landbouw. Daar zetten wij ons voor in, samen met bewoners, overheden en belanghebbenden. Van ontwerp tot realisatie.

Dienst Landelijk Gebied werkt vandaag aan het landschap van morgen



Dienst Landelijk Gebied
Ministerie van Economische Zaken



Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*